

Deprem Sonrası Afet Lojistiğinde Konteyner Taşımacılığı Modelleri Geliştirilmesi: Kahramanmaraş ve Çevre İllerde Deprem Sonrası Konteyner Evler

Prof. Dr. H. Funda Yercan

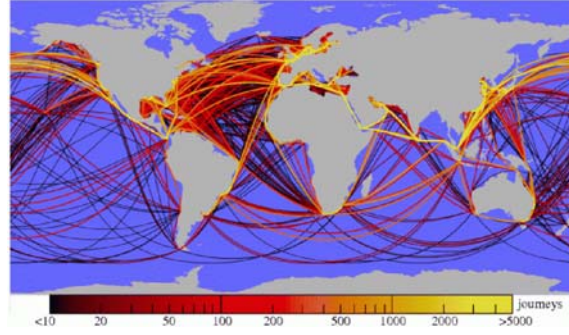
Piri Reis Üniversitesi

Ülkemizin bulunduğu coğrafya, tarih boyunca çeşitli doğal afetlerle sıklıkla karşılaşmıştır. Türkiye'nin güneyindeki kıyı bölgeleri, sıklıkla depremler ve doğal afetlerin hedefi olmaktadır. Bu nedenle, güneydeki kıyı şehirlerinde afet durumunda hızlı ve etkili bir şekilde müdahale edebilmek için özellikle lojistik açıdan bir deprem afet planı geliştirilmesi hayati önem taşımaktadır. Deprem afet planı, afet durumunda hızlı ve etkili bir müdahale sağlamak amacıyla geliştirilmektedir. Deprem afet planı kurtarma çalışmalarına da odaklanması gerektiğinden, bu kapsamda, kıyı şehirlerinde afet sonrası tahliye merkezleri ve acil tıbbi yardım istasyonları da kurulabilir. Böylece, afet sonrası kurtarma çalışmaları daha hızlı ve etkili bir şekilde yürütülebilir. Deprem afet planının bir diğer bileşeni, kıyı şehirlerine ulaşımı kolaylaştırmak için alternatif yollar ve köprülerin inşası olabilir. Bu tür altyapı çalışmaları, afet durumunda kıyı şehirlerine ulaşımın kesintiye uğraması durumunda hayat kurtarıcı olabilir. Ancak, afet lojistiğinde planlamanın bir diğer önemli parçası olarak, karasal alandaki afet bölgesine, özellikle zarar görmüş karayolların tamamen kullanılmadığı durumlarda, denizden bölgedeki limanlara gemilerle desteğin sağlanması ve konteynerlerle yardımların iletilmesi kilit rol oynayabilecektir. Deniz taşımacılığımız ve ülkemiz denizcilik firmalarının donanımı, herhangi bir doğal felaketin ardından, ülkemizin çeşitli kıyılarındaki limanlardan diğer bölgelere lojistik destek sağlayabilecek potansiyele sahiptir.

Dünya ticaretinde hammaddelerin, yarı mamul malların ve bitmiş ürün ile malların taşınmasında denizciliğin rolü oldukça önemlidir ve uluslararası ticaretin yaklaşık %85-90 arası oranı deniz taşımacılığı ile yapılmaktadır. Uluslararası taşımacılıkta denizyolu ile taşımacılık, dünya ticaretine yaptığı katkılardan dolayı çok büyük öneme sahiptir. Dünya denizlerinde her gün çok büyük sayıda gemi seyirde olup, çok çeşitli rotalarda ve hatlarda yükleri taşımaktadır. "Dünyayı değiştiren kutu" olarak da adlandırılan konteyner, sağlamış olduğu güvenli ve modlar arası taşımacılık imkanı sayesinde küresel ticaretin ve özellikle denizyolu ile taşımacılığının gelişmesinde başlıca katalizörlerinden biri olmuştur. Gemi işletmecileri ve donatanlar açısından, gemilerin maksimum yük ile seyretmesinin ekonomik olarak uygun olmasına rağmen, kimi zaman konteynerler boş olarak da bir limandan diğer bir limana taşınabilmektedir. Aşağıda gösterilen Şekil 1'de, konteyner taşımacılığı özelinde küresel "Deniz Taşımacılığı" rotaları ve bu rotalardaki yıllık gemi seyir sayıları gösterilmektedir. Bu seyirlerin bir kısmı transit geçişleri de olabilmekte, kimisi de büyük limanlara büyük tonajlarda yükü aktarır, sonrasında daha küçük gemilerle yakın yerlerdeki limanlara yükler ulaştırılmaktadır. (<http://www.wired.com/wiredscience/2010/01/global-shipping-map/>)

Deniz taşımacılığımız ve ülkemiz denizcilik firmalarının donanımı, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ve çevresindeki illerde gerçekleşmiş olan deprem felaketinin ardından, ülkemizin batı kıyılarındaki limanlardan lojistik destek sağlayabilecek potansiyele sahiptir. Dünya ticaretinde taşınan malların değer olarak %50'den fazlasının taşındığı konteynerler hızlı bir şekilde evlere dönüştürülebildiğinden, gerek ülkemizde gerekse de diğer ülkelerdeki deprem, yangın ve sel gibi doğal afetlerden sonra da görüldüğü gibi konteynerler, yaşam yeri olarak da kullanılabilir. Önerilen bu projede, İstanbul'daki limanlardan veya İzmir limanından konteyner gemileriyle çeşitli yardım ve destek kolilerini taşıyan konteynerlerin ve aynı zamanda sözü edilen limanlardaki boş konteynerlerin İskenderun ve Mersin limanlarına hızlıca aktarılması, boş konteynerlerin afet bölgesinde konteyner evlere dönüştürülmesi hususunda planlama stratejilerini kapsamaktadır. Aynı zamanda, mevcuttaki denizcilik işbirlikleri kapsamında komşu ülkelerin çeşitli limanlarında yer alan ve beklemede olan boş

konteynerlerin de bölgeye hızlıca aktarılmasının planlamasını içermektedir. Bu planlama süreci sırasında etkili ve verimli bir rota planlaması yapmak amacıyla modelleme yapılmaktadır.

Şekil 1. Küresel Deniz Taşımacılığı rotaları

(Kaynak: <http://www.wired.com/wiredscience/2010/01/global-shipping-map/>).

Sonuç olarak, konteyner destekli alternatif rota planlamaları ile rota modelleri geliştirilmesi ve saha çalışmaları yapılarak, ülkemizdeki afet bölgesine gerekli hızlı desteklerin gerçekleştirilebilmesi, deniz lojistiği planlaması kapsamında öngörülmektedir.